

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (ออนไลน์, 2550) หมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 ได้กำหนดแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และหมวด 14 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้บัญญัติไว้ชัดเจนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนมีสิทธิอำนาจในการควบคุมการใช้อำนาจอธิปไตย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 - 2554) มีเป้าหมายในการพัฒนาแบบบูรณาการที่เป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาต่อเนื่องและให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการทุกขั้นตอนของการพัฒนาพร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติรวมทั้งการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินการตามแผนอย่างต่อเนื่อง

เทศบาลตำบลแหลมงอบ (ออนไลน์, 2542) เป็นเทศบาลตำบลเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลแหลมงอบ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล พ.ศ. 2542 มีเขตการปกครองและการบริหาร ในพื้นที่ 1.2 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ 1 ตำบลแหลมงอบสภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นที่ราบ พื้นที่มีอยู่ทั้งในอ่าวทะเลและบนพื้นที่ดินมี 1 ตำบล 1 หมู่บ้าน มีบางส่วนอยู่นอกเขตเทศบาลมีแนวเขตตั้งแต่หลัก ก.ม. ที่ 19 ถนนตราด - แหลมงอบ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดตราดประมาณ 17 กิโลเมตร

และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 332 กิโลเมตร ประชากรมีจำนวนประชากรทั้งหมด 1,840 คน แยกเป็นชาย จำนวน 854 คน เป็นหญิงจำนวน 986 คน มีบ้านเรือน จำนวน 800 หลังคาเรือน

เทศบาลมีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขปรับปรุงจนถึงฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (ออนไลน์, 2543) และกฎหมายอื่นที่มอบหมายให้เป็นอำนาจของเทศบาลที่ต้องเป็นแกนกลางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน โดยได้กำหนดให้มีหน้าที่สนับสนุนเวทีประชาคม หมู่บ้าน ตำบล ชุมชน และส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของประชาคมชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพัฒนาและการบริหารกิจการพัฒนาของเทศบาล และที่ผ่านมามีการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้เน้นให้เทศบาลบริหารกิจการพัฒนาด้วยความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนา และมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

จากแนวความคิดของการพัฒนาในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง โดยการที่ให้ประชาคม ได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โปร่งใสและเป็นธรรม ประชาสังคมมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จึงมีความจำเป็นที่ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีบทบาทสำคัญในการเข้ามามีส่วนพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง ทำให้เทศบาลตำบลแหลมทอง ต้องตระหนักและให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา แต่จากประสบการณ์ในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา พบว่า การพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลแหลมทอง ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา คือ การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นยังมีน้อยและไม่ต่อเนื่อง ทั้งที่เทศบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ของท้องถิ่นแล้วก็ตาม

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาในข้างต้น จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด เพื่อนำผลการศึกษาเสนอต่อผู้บริหารในการใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่นนำไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงการวางแผนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด จำแนก ปัจจัยส่วนบุคคลตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในเขตเทศบาล

สมมติฐานการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการศึกษาผู้ศึกษาได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ได้ดังนี้

1. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด แตกต่างกัน
2. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด แตกต่างกัน
3. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด แตกต่างกัน
4. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด แตกต่างกัน
5. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในเขตเทศบาลต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาของการศึกษา ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลแหลมงอบ มีขอบเขตตัวแปรที่วิจัย ดังนี้

1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในเขตเทศบาล

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การร่วมเสนอปัญหาและความต้องการ การร่วมวางแผนในการพัฒนา การร่วมปฏิบัติกิจกรรม/ โครงการพัฒนา และการร่วมตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการพัฒนา

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ของการศึกษา ศึกษาประชากรเฉพาะประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 525 ครัวเรือน

3. ขอบเขตด้านช่วงเวลาของการศึกษา ผู้ศึกษาได้เริ่มดำเนินการศึกษาวิจัย ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2554 - 30 เมษายน 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประชาชน หมายถึง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีสำเนาทะเบียนบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

2. ท้องถิ่น หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

3. เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

4. ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง นายกเทศมนตรี คณะกรรมการชุมชน ประธานกลุ่ม ประธานชมรม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คหบดี นักธุรกิจ สมาชิกกลุ่มประชาสังคม เป็นต้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้สามารถชักนำ ชักจูง หรือเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมหรือไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับเทศบาลก็ได้

5. การพัฒนาท้องถิ่นหมายถึง เทคนิคและวิธีการโดยจัดทำเป็นโครงการอันหนึ่งอันเดียวกันในการที่จะส่งเสริมปรับปรุงชุมชนท้องถิ่น โดยพยายามที่จะรวมเอาความช่วยเหลือจากภายนอก มารวมผสมผสานกับความมานะพยายามของชาวบ้านในท้องถิ่นเอง และพยายามกระตุ้นความคิดริเริ่มจากท้องถิ่นและลักษณะของผู้นำไปด้วยในตัว และถือว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการนำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านนี้

6. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนได้มีอำนาจการตัดสินใจ การเข้าไปเกี่ยวข้องหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการหรือกิจกรรมอันใดอันหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดประเภทของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ด้าน คือ

6.1 ด้านการร่วมนำเสนอปัญหาและความต้องการ

6.2 ด้านการร่วมวางแผนในการพัฒนา

6.3 ด้านการร่วมปฏิบัติกิจกรรม/ โครงการพัฒนา

6.4 ด้านการร่วมตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการพัฒนา

7. การร่วมนำเสนอปัญหาและความต้องการ หมายถึง การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาและความต้องการของประชาชนและนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของประชาชนต่อประชาคมชุมชน กรรมการชุมชนหรือ เทศบาล เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชน

8. การร่วมวางแผนในการพัฒนา หมายถึง การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการคัดเลือกกิจกรรมการวางแผนพัฒนา นำเสนอข้อมูลกิจกรรมการพัฒนาและนำเสนอข้อมูลแนวทางการวางแผนการพัฒนาต่อประชาคมชุมชน คณะกรรมการแผนพัฒนาเทศบาล หรือเทศบาล เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนกิจกรรม/ โครงการพัฒนาต่าง ๆ ในแผนพัฒนาท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถานะภายในท้องถิ่นให้ดีขึ้นทั้งในด้านสาธารณูปโภค เศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต โดยมีส่วนร่วมในการดำเนินการในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือทุกลักษณะคือ การร่วมเสนอปัญหาและความต้องการ การร่วมวางแผนพัฒนา การร่วมปฏิบัติกิจกรรม โครงการพัฒนา และการร่วมตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการพัฒนา

9. การร่วมปฏิบัติกิจกรรม/ โครงการพัฒนา หมายถึง การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร เข้าร่วมบริหาร หรือร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินกิจกรรม/ โครงการพัฒนาต่าง ๆ กับเทศบาล ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ได้วางไว้

10. การร่วมตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการพัฒนา หมายถึง การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการควบคุมและตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน คำนวณข้อดีและข้อเสีย หรือเสนอแนะแนวทางแก้ไขการดำเนินกิจกรรม/ โครงการพัฒนา ต่อเทศบาลว่าโครงการพัฒนาต่าง ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้หรือไม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ทราบระดับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ในด้านการร่วมนำเสนอปัญหาและความต้องการด้านการร่วมวางแผนพัฒนา ด้านการร่วมปฏิบัติกิจกรรม/ โครงการพัฒนาและด้านการร่วมตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนา

2. ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
เทศบาลตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

3. เพื่อนำผลการศึกษาเสนอผู้บริหารในการใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนา
ท้องถิ่น นำไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงการวางแผนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป